

З ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ

Мороз О.Л.

Херсонська державна морська академія, Україна

Вступ. Модернізація освітньої сфери, так само як і всіх інших галузей життєдільності будь-якого розвиненого суспільства, визначається активним впровадженням інноваційних розробок, які ґрунтуються на сучасних досягненнях науки й техніки. Освітній процес сьогодні вимагає адаптації до потреб здобувачів освіти, адже часи змінюються. Як зазначає міністр освіти і науки України С. Шкарлет, основним, базовим компонентом Національного технопарку з підвищення якості освіти є впровадження в освітній простір компетентнісної освіти, а також функціонування оффлайн та онлайн ресурсів [1]. Стрімке поширення світом пандемії коронавірусу у 2019 році призвело до суттєвих змін в організації освітнього процесу загалом, та у закладах вищої освіти зокрема. Викладачі почали шукати та застосовувати нові стратегії та методи навчання задля забезпечення навчальних досягнень здобувачів освіти [2]. Дистанційне або онлайн навчання стає нормою нового освітнього середовища. Як свідчать дослідження, доля онлайн компоненту в освітньому процесі за часів пандемії значно зросла [3]. Тобто, сучасні ІКТ стають невід'ємною частиною університетської освіти, а тому сьогодні вже не виникає питання чи використовувати технології електронного навчання, більш актуальним наразі стає питання про найефективніші підходи до застосування цього засобу передавання знань, формування професійних компетенцій та розвитку професійних умінь здобувачів освіти.

Актуальність досліджень. Особливої ж актуальності інновації в освітньому процесі набули з початком повномасштабного вторгнення військ російської федерації на територію України та з початком воєнних дій. Підтримка активного упровадження інновацій в освітню галузь під час війни стала одним із ключових напрямів роботи Міністерства освіти і науки України та його підрозділів, та й самі викладачі стали більш активно вести пошук шляхів вирішення проблем в організації навчання здобувачів освіти, адже незважаючи ні на що, маємо продовжувати надавати якісні освітні послуги здобувачам освіти, готувати висококваліфікованих, компетентних та конкурентоспроможних фахівців.

Постановка задачі. Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану характеризується ще більшою кількістю викликів, ніж за часів пандемії, адже тепер не завжди можливо просто скористатися онлайн ресурсом для проведення занять через регулярні обстріли, повітряні тривоги, відключення електроенергії, відсутність зв'язку та Інтернету. Отож, перед викладачами закладів вищої освіти постає задача пошуку організації освітнього процесу в непередбачуваних, часто змінюваних і, навіть, небезпечних умовах. Тобто, мова йде про необхідність створення/використання такого ресурсу, чи то радше, комбінації ресурсів, які б дозволили поєднати синхронний та асинхронний компоненти навчальної діяльності і, таким чином, уможливили б засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу відповідно до програми незалежно від місця та умов їх перебування.

В нашому дослідженні маємо на меті поділитися досвідом використання навчальної платформи Moodle (а саме створення серії електронних навчальних посібників з морської англійської мови) та платформи для відео-зв'язку Zoom задля реалізації можливості поєднання синхронного та асинхронного компонентів онлайн навчання.

Отже, на засіданні кафедри англійської мови в судноводінні у червні 2022 року обговорювалося питання про необхідність пошуку альтернативного способу забезпечення курсантів навчальними матеріалами через неможливість друку навчальних посібників та

передачі їх курсантам у умовах воєнного часу. В ході обговорення було прийняте рішення створити серію електронних навчальних посібників на платформі LMS Moodle для кожного курсу навчання. Членами робочої групи було вироблено структуру посібнику та запропоновано варіанти наповнення кожного уроку різними типами даних відповідно до поставленої мети.

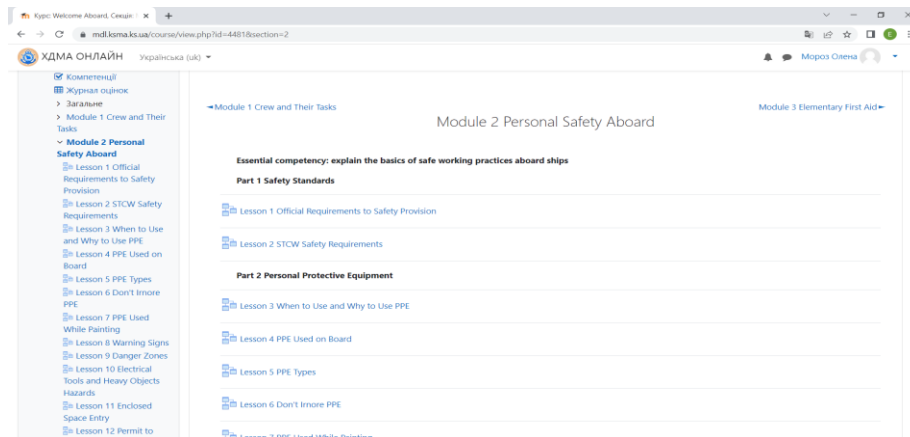

Рисунок 1 – Типова структура навчального модуля

Кожен електронний навчальний посібник складається з п'яти навчальних модулів. На початку модуля обов'язково зазначається базова компетенція, якою має оволодіти здобувач освіти по завершенню вивчення модуля для того, щоб зробити навчання осмисленим та значимим та окреслити фінальну мету навчання. Кожен модуль складається з трьох частин, які містять певну кількість уроків, залежно від теми та кількості базових умінь та навичок, якими необхідно оволодіти у процес вивчення.

Наповнення кожного окремого уроку складається з двох основних типів сторінок: сторінка з даними та сторінка з питаннями.

Сторінки з питаннями містять різного типу вправи на вивчення лексичного або граматичного матеріалу, який є релевантним для цієї теми. Можливості LMS Moodle дозволяють в інтерактивній формі виконувати вправи типу Label the pictures, Match the words and the definitions, Fill in the gaps, Mark the statements as T (True) or F (False), Choose the appropriate option тощо.

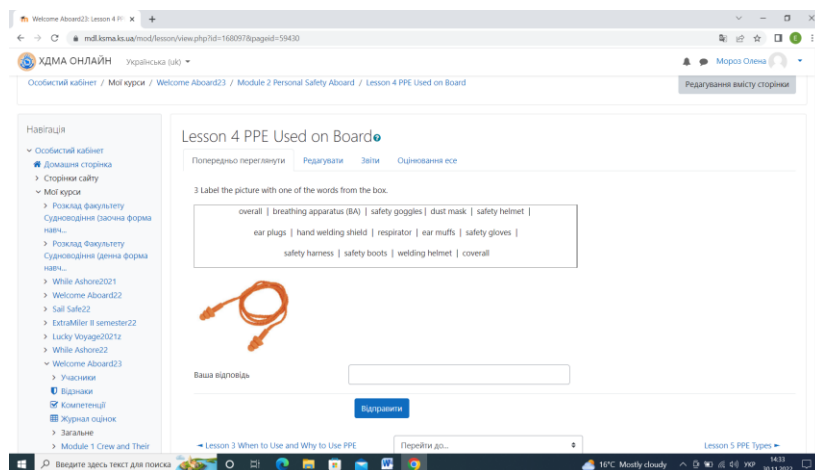

Рисунок 2 – Сторінка з питанням, вправа Label the pictures

Курсанти можуть виконувати ці вправи як під час заняття, так і самостійно в індивідуальному порядку, якщо через ті чи інші обставини відвідати урок не вдалося. Програма налаштована таким чином, що допоки правильна відповідь не буде знайдена, перейти до наступного завдання не вдасться, а отже, курсанти напевно знатимуть, що вони зробили все правильно або допустили помилку та мають її виправити. Крім того, налаштування уроків дозволяють проходити кожен урок ще раз за необхідності повторити або закріпити пройдений матеріал.

Сторінки з даними використовуються для подання тих вправ та завдань, які потребують обговорення, обґрунтування, тощо, тобто питання не можуть мати 100% правильної відповіді. Це завдання типу Discuss the questions, List the risks, Rate the PPE and justify your choice, тощо. Також на сторінках з даними подаються базові тексти або навчальні відео, які містять фактичну професійно-орієнтовану інформацію з теми, що вивчається.

Досвід роботи з електронними навчальними посібниками з морської англійської мови протягом першого семестру 2022-2023 н.р. показав, що такий спосіб представлення навчальних матеріалів якнайкраще сприяє реалізації такої моделі змішаного навчання, як «перегорнуті класи» (flipped classes). Ключовою характеристикою цієї освітньої моделі є те, що основну частину роботи із ознайомлення з новим навчальним матеріалом курсанти здійснюють в якості домашнього завдання та мають прийти на наступне заняття з вже сформованим уявленням про тему, що буде вивчатися. Такий підхід створює можливості опанувати навчальний матеріал у зручний для кожного курсанта час та у такому темпі, який відповідає індивідуальним особливостям кожного курсанта. Оскільки в науково-педагогічному комплексі «ліцей-коледж-академія» Херсонської державної морської академії з самого першого рівня навчання курсанти вивчають саме морську англійську мову, особливістю якої є професійно-орієнтований характер, що, в свою чергу, забезпечує реалізацію принципу контекстного навчання, то підготовка майбутніх фахівців до професійно-орієнтованої комунікації ускладнюється тим фактом, що курсанти повинні оволодіти не лише мовними знаннями (базовим вокабуляром, граматичними конструкціями, тощо), а й детально засвоїти той професійний контекст, в якому необхідно оперувати цими мовними одиницями: наприклад, особливості здійснення вантажних операцій відповідно до типу судна, основні правила щодо запобігання зіткнення суден, базові правила особистої безпеки на судні. Таким чином, сторінки з питаннями та сторінки з даними, що містять базові тексти та іншу інформацію для вивчення, дають змогу асинхронно опрацьовувати навчальний матеріал кожному здобувачеві освіти у зручний час та спосіб.

Під час онлайн заняття, які в ХДМА проводяться на платформі Zoom, викладач та курсанти мають змогу зосередитися на виконанні інтерактивних продуктивних вправ, що сприяє досягненню головної мети занять з дисципліни Морська англійська мова – формуванню професійно-орієнтованої комунікативної компетенції.

Під час онлайн заняття викладач має змогу демонструвати на екрані саме ті сторінки електронного навчального посібника, які потрібні завдяки доступу до можливості редагування та зміни послідовності завдань у відповідності до поставленої мети та укладеного плану-конспекту заняття. За необхідності викладач та курсанти можуть повертатися до пройдених вдома лексико-граматичних вправ, якщо виникає необхідність повторити та/або пояснити матеріал, прояснити незрозумілі моменти. Однак, основний фокус уваги, все ж таки, спрямований на ті сторінки з даними, які містять питання для

обговорення або висловлення особистої думки здобувачів освіти і, таким чином, надають їм можливість практикувати й вдосконалювати навички вільного спілкування (free practice). Технічні можливості платформи Zoom уможливають інтерактивне опрацювання таких сторінок з даними, які раніше в друкованому навчальному посібнику опрацьовувалися суто індивідуально. Наприклад, під час виконання вправ типу Tick the items, Rate the situations....курсанти можуть скористатися функцією Коментувати та поставити значок певного кольору біля тієї картинки, яку вважає за потрібне.

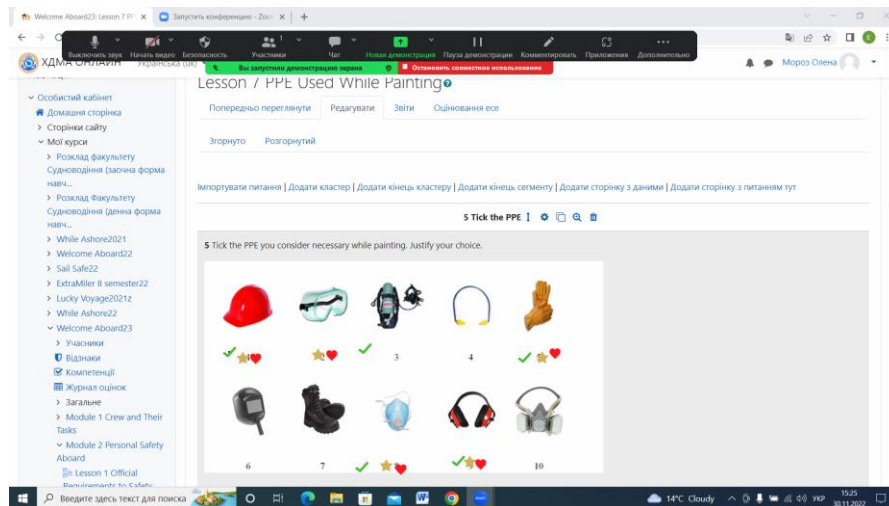

Рисунок 3 – Сторінка з даними, вправа Tick the appropriate PPE

Такі технічні можливості є важливими для внесення інтерактивного елементу навіть у суто індивідуальні вправи, створення позитивної емоційної атмосфери на занятті, залученості кожного курсанта в роботу, сприяють візуалізації інформації, що обговорюється, а отже, підвищують інтерес та мотивацію до навчання.

Результати. Таким чином, стверджуємо, що створення серії електронних навчальних посібників на платформі LMS Moodle у поєднанні із залученням платформи Zoom проведення онлайн занять з Морської англійської мови є ефективним засобом розвитку комунікативної компетенції здобувачів освіти в умовах воєнного стану, адже дозволяє забезпечити усіх здобувачів освіти необхідними навчальними матеріалами, створює можливості, як для синхронного, так і асинхронного опрацювання матеріалу. Крім того, наявність електронних навчальних посібників сприяє реалізації моделі навчання «перегорнуті класи», що створює такі педагогічні умови, за яких курсанти вчаться самі вивчати навчальний матеріал, нести відповідальність за свій рівень готовності до заняття та набувають навичок тайм-менеджменту, адже вчаться ефективно планувати свій час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність : науково-методичний збірник. Київ – Чернівці : «Букурек», 2002. 140с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Nauk-metod.zbirnyk-Osv.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu-%20Innovatsiyna.ta.projektna.diyalnist.pdf>

2. Voitovska O., Kovalova K., Kuleshova V., Kravchuk O., Moroz O. Distance learning in COVID-19 context. *International Journal of Health Sciences*. 2022. № 6(1). P. 187-195. URL: <https://sciencescholar.us/journal/index.php/ijhs/article/view/3711>

doi.org/10.53730/ijhs.v6n1.3711

3. Armstrong A. W., Idriss N. Z., Kim R. H. Effects of video-based, online education on behavioral and knowledge outcomes in sunscreen use: a randomized controlled trial. *Patient education and counseling*. 2011. №83 (2). P. 273-277. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2010.04.033>